ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Коломієць Б.С., Гаврильєва К.Г.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено можливості використання інформаційно-комунікаційних технологій для мотивації студентів до самостійного вивчення іноземних мов, зміцнення міжпредметних зв'язків і формування вміння вчитися.

Ключові слова: іноземні мови, інформаційно-комунікаційні технології, мотивація, самоосвіта.

The article is devoted to the issue of self-education. The usage of high technology in the education may intensify the inner motivation of the students to provide more effective self-work over the foreign languages. The most effective ways of new technologies introduced into the education process were deducted.

Keywords: foreign languages, self-education, motivation, high technologies.

Вивчення іноземної мови означає здобуття знань та управління діяльністю здобувачів освіти разом із формуванням низки компетентностей для їх успішної реалізації в професійному і повсякденному особистому житті. Володіння іноземною мовою постає у вигляді результату навчання для студентів профільних ЗВО й інструментом здобуття професійних знань з іншомовних джерел для студентів непрофільних спеціальностей. Саме тому ми маємо за мету визначити вплив інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) навчання на процес самостійної навчальної роботи студентів перших курсів.

Після закінчення середньої школи студенти-першокурсники мають пристосуватися до змін парадигми навчання. Передача знань від викладача до студента поступово застаріває, адже інформація з предмета навчання загальнодоступна для всіх користувачів мережі Інтернет. Усесвітня мережа пропонує доступ із будь-якого місця, будь-якого пристрою (що дає користувачеві можливість роботи з Інтернет) і будь-кому, хто має бажання самостійно працювати з інформацією. Тому в сучасній вищій школі все більшої актуальності набувають уміння самостійної роботи саме з інформацією, у той час коли популярністю користуються електронні додатки, які полегшують роботу з нею. Проте навичок роботи з мережею в освітніх (самоосвітніх) цілях, умінь конспектувати, виокремлювати головне, самостійно робити висновки в першокурсників немає, оскільки середня школа не вимагає їх формування, тому ми можемо вільно назвати вміння працювати студентів-першокурсників з інформацією навичками низького рівня, аматорськими, такими, що потребують корегування і менторства.

Основними завданнями викладачів перших курсів стає не лише навчання дисципліни, а і корегування самостійно сформованих навичок і прийомів роботи з Інтернет. Студенти, які користуються всесвітньою мережею для здобуття інформації, не мають належних умінь для її перетворення на знання або вироблення висновків із масиву фактів. Одним із можливих варіантів підвищення інтересу до самостійної роботи з інформацією є наочність, яку пропонують Інтернет-ресурси, – відеоматеріали, графіки, діаграми, презентації. Успішність такого виду діяльності залежить від чітко сформованої мети і видів контролю [1].

Сучасний етап розвитку освіти тісно пов'язаний з ІКТ. Наука «Інженерна психологія» досліджує взаємодію людини і машини, отримані дані використовуються для розробки методичного матеріалу до застосування технічних засобів навчання і програмування [5].

Із розвитком ІКТ збільшується частка використання наочності під час аудиторних занять, оскільки вони доступні, безкоштовні та, можливо, ефективні [7]. Використання наочності важко переоцінити, оскільки її ефективність перевірена століттями, а її складові – ілюстрація, демонстрація, таблиця, діаграма, графік – демонструють результативність із часів зародження освітнього процесу. На відміну від традиційних (графічних або друкованих) засобів наочності ІКТ додають елемент динамічності до перевірених часом прийомів передачі знань.

Поступово використання ІКТ стає невід'ємною частиною навчання іноземної мови. Посилюється їхній вплив на всі компоненти навчання: зміст, мету, методи, засоби і форми, що сприяє розвитку аналітичного мислення і самостійності студентів.

ІКТ становлять собою системи, «що є комплексом програмно-апаратних засобів, устаткування, яке може поєднувати різні види інформації (музика, текст, слайди) і таким чином реалізувати діалог між системою і користувачем» [3].

Діалог між системою і користувачем має вигляд «запит – результати, що відповідають запиту»; вони загальнодоступні, викладені в мережу Інтернет іноді анонімно, один і той же запит може мати сотні результатів у тій чи іншій формі – текст, відеоматеріал, аудіоматеріал, конспект, картинки, фотографії тощо. За таких умов викладач втрачає роль джерела знань, тому що складові навчання (матеріал мовлення, лінгвістична частина, елементи культури мови) можуть бути опрацьовані студентом самостійно [4], але лише за умови контролю і керування самостійною роботою студентів. У такому разі викладач іноземної мови виконує нову роль –ментора, який направляє і супроводжує студентів у процесі їхньої професійної підготовки.

Оскільки саме викладач має керувати самостійною роботою студентів і контролювати якісні результати такого виду самостійної діяльності, він мусить уміти працювати з ІКТ на рівні впевненого користувача. Також він має бути забезпечений вільним доступом до мережі Інтернет у ЗВО, пристроями для роботи з ним (планшети, ноутбуки, КПК та ін.) під час підготовки до практичних занять, а також пристроями наочної демонстрації на аудиторних заняттях (проектори, аудіо системи).

За умови, коли викладач не володіє належними навичками користування ІКТ, він втрачає можливість доступу і використання інформації, якою користуються сучасні студенти. Такий викладач також не здатен обмежити їх використання студентами та пояснити можливі ризики користування ними.

Глобалізація і поширення міжнародної співпраці (проведення конференцій, публікації в мережі Інтернет) дають змогу ознайомлення широкому загалу зі значним масивом інформації. Тож знання іноземних мов – це шлях до професійного зростання, підвищення конкурентоспроможності та засіб самоосвіти [2]. Проте ми маємо вказати

і на ризики користування цими масивами інформації:

1) неперевіреність джерела інформації;
2) можлива помилковість даних;
3) наявність псевдонаукових статей із відсутніми посиланнями, де використаний науковий спосіб викладення матеріалу, тому студент, який працює з ними, може довіритися наведеним у них фактам, хоча вони можуть містити помилки;
4) постійна реклама, що відволікає студента від роботи з інформацією та нівелює проведену самостійну роботу.

На нашу думку, організація самостійної роботи з ІКТ та її ефективність – важливі чинники роботи викладача, який має вміти виокремлювати необхідний мінімум інформації, винесеної на самостійне опрацювання студентам. Відтак, під чітким керівництвом викладача мають бути визначені обсяг, форма і час самостійної навчальної роботи студентів. Надання методичної допомоги, закріплення вивченого матеріалу шляхом проведення контролю й оцінювання результатів самостійної роботи студентів – це завдання, які також має вирішувати викладач. Таким чином, викладач бере на себе відповідальність за самостійну навчальну роботу студентів шляхом розробки таких підсумкових тестових завдань, які будуть показником засвоєних студентами знань.

Слід звернути увагу на контроль результатів самостійної роботи студентів. Необхідно підібрати відповідні форми, методи і засоби контролю, які будуть відповідати специфіці кожної самостійно опрацьованої студентом дисципліни. Роль викладача важлива і має бути спрямована на розвиток внутрішньої мотивації, що стимулюватиме студентів до самостійної роботи з інформацією й уможливить успішне складання ними комплексних тестових завдань. Взаємодія викладача і студента – це результат пізнавального мотиву, який надає такому виду роботи особистісного змісту.

Збільшення обсягу інформації та її загальнодоступність ведуть до інтенсифікації процесу навчання, його прискорення, швидкої зміни навчального матеріалу і підходів, що вимагає гнучкості у викладанні іноземної мови.

Іноземна мова в аспекті використання ІКТ постає в ролі інструмента користування ними, оскільки інструкції й інновації дублюються саме іноземною (англійською) мовою та поширюються через мережу Інтернет. І це мають пояснювати викладачі іноземних мов першокурсникам, які мусять навчитися працювати з інформацією самостійно й оволодіти вміннями і навичками та вміннями здобуття знань за опосередкованого управління викладачем. Використання інноваційних технологій безпосередньо викладачами полегшить розуміння принципів їх роботи і використання, що дасть можливість правильно визначити види контролю, оцінити освітній потенціал Інтернет. Ще одним важливим фактором успішної самостійної роботи студентів є відокремлення важливої та цінної інформації від другорядної, неперевіреної – з величезного масиву матеріалів у всесвітній мережі.

Отже, самостійна робота – це найвища форма навчальної діяльності, що має формуватися викладачами з перших курсів. Іноземна мова може бути представлена як інструмент успішного користування інформаційно-комунікаційними технологіями для самостійного здобуття знань не лише під час навчання студентів у ЗВО, а й протягом усього професійного життя. Проте Інтернет жодним чином не замінює викладача. Лише підготовлений та опрацьований для зручної самостійної роботи освітній матеріал становить собою особливу цінність [6]. Розроблені методичні рекомендації для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичних занять є проміжною ланкою для їх переходу на автономну форму роботу з інформацією. Це означає, що, готуючись до аудиторних занять, студент поступово переходить на вищий рівень самостійної навчальної діяльності – до самоосвіти, у нього формуються основи самоосвітньої компетентності. Особливу цінність становлять розроблені викладачами тестові завдання для перевірки рівня усвідомлення студентами опрацьованого самостійно матеріалу.

Проведений нами аналіз використання в ЗВО інформаційно-комунікаційних технологій у освітніх цілях дає підстави стверджувати, що, серед іншого, тестові завдання для підсумкового контролю знань студентів після самостійного опрацювання ними необхідних матеріалів становлять наукову і методичну цінність, оскільки саме вони демонструють ступінь умінь самостійної роботи студентів, зокрема першокурсників, як таких, які ще не мають відповідних навичок.

Список використаної літератури

1. Красноголова І. Б. Формування мотивів учіння студентів у процесі викладання іноземної мови: дис. канд. пед. наук. – К.,1999. – 178 с.
2. Плугатарьова О. І. Використання інтернет-контенту під час вивчення іноземної мови // Англійська мова та література. – К., 2011. – №11. – С. 8-13.
3. Палагутина М. А. Инновационные технологии обучения иностранным языкам // М. А. Плугатина, И. С. Серповская // Проблемы и перспективы развития образования: материалы междунар. заоч. науч.конф. – Пермь : Меркурий, 2011. – С. 156–159.
4. Ратушний І. Школа майбутнього: Інтернет та вивчення іноземних мов. – Тернопіль : Лібра Терра, 2010. – 136 с.
5. ГОСТ Р 52653-2006 Информационно-коммуникационные термины в образовании. Термины и определения.
6. Колесникова И. А. Коммуникативная деятельность педагога / И. А. Колесникова. – М. : ИЦ «Академия», 2007. – 326 с.
7. Гаркавий А. Освіта. Технікуми, коледжі. Ми сміливо дивимось у майбутнє! / А. Гаркавий. – К., 2009. – 57 с.